

VĂN HÓA RƯỢU, BIA

Nhìn nhận lại thực trạng vấn đề và giải pháp

Huỳnh Quốc Thắng*

TÓM TẮT

Vốn là một sản phẩm xã hội đặc biệt vừa có ý nghĩa văn hóa nhưng vừa có thể mang nhân tố phi văn hóa, rượu bia và hoạt động uống rượu bia trở thành một bộ phận “nhạy cảm” trong đời sống văn hóa dân tộc, một “thước đo” trình độ văn hóa của con người và cộng đồng. Đấu tranh khắc phục những mặt tiêu cực, hạn chế của rượu bia, giữ gìn và phát huy những khía cạnh tích cực, tốt đẹp của văn hóa rượu bia chính là góp phần thiết thực xây dựng đời sống văn hóa con người và cộng đồng. Trước những biểu hiện phức tạp của tệ nạn lạm dụng rượu bia như hiện nay, việc tìm ra giải pháp hữu hiệu đối với vấn đề là việc có ý nghĩa bức xúc và không đơn giản...

Rượu, bia là một loại thức uống pha chế từ cồn (etolic) hoặc thức uống có hơi (gaz) được lên men, chưng cất từ đường mía, tinh bột, ngũ cốc (bắp, gạo, nếp, lúa đại mạch, tiểu mạch, cao lương...) hoặc từ nước ép của hoa quả...Gồm nhiều loại, nhiều hạng nhưng nhìn chung rượu, bia thứ nào uống nhiều cũng say, cũng tạo ra trạng thái hưng phấn tâm - sinh lý nhất định và có thể có tác dụng tích cực hoặc tiêu cực nhất định đối với hành vi, ứng xử cá nhân, quan hệ cộng đồng và nếp sống xã hội. Chính vì vậy rượu, bia vốn là một sản phẩm xã hội có ý nghĩa văn hóa (văn hóa rượu, bia tức khía cạnh tích cực của rượu, bia) nhưng cũng có thể mang nhân tố phi văn hóa (khía cạnh tiêu cực, tác hại của rượu, bia).

1. Khái quát về văn hóa rượu, bia trên thế giới và ở Việt Nam

Rượu, bia xuất hiện rất sớm gần như là ngay trong giai đoạn đầu tiên của lịch sử văn hóa ẩm thực nhân loại. Ở Trung Hoa, từ thời huyền sử Tam Hoàng, Ngũ Đế đã xuất hiện rượu, trong Chiến Quốc Sách đã có ghi rõ về người sản xuất rượu, về các vật dụng để đựng và uống rượu bằng sành như chum, vại, ly, chén...Tiếp theo mãi cho tới sau này, sử sách Trung Hoa thường nói tới các thứ ly cốc chén dùng để uống rượu, làm bằng vàng, bạc, đồng, ngọc, thủy tinh, sừng tê giác..., nổi tiếng nhất là chiếc ly “Kim âu vĩnh cố” của vua Càn Long (1736-1796)¹. Từ xa xưa cho tới nay, người Trung Hoa đã có nhiều loại rượu nổi tiếng như Thiệu Hưng Trạng Nguyên Hồng, Thiệu Hưng Nữ Nhi Hồng, Trúc Diệp Thanh, Mai Quế Lộ, Bách Thảo Mỹ Tửu, Hầu Nhi Tửu, Bồ Đào Tửu, Cao Lương, Ngũ Tiên, Phục Đức Gia Tửu, Mao Đài, Thấu Bình Hương...Tại Ai Cập, các di chỉ khảo cổ ở lưu vực sông Nil đã cho thấy cách nay hơn 5 – 6 ngàn năm, người xưa đã

* Phó giáo sư, Tiến Sĩ – Khoa Văn hóa học, Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh.

¹ Ly cao 12,5 cm, đường kính miệng ly 8 cm, tay cầm là hai con rồng đứng, tất cả được chế tác bằng vàng có khảm trăn châu và đính ngọc quý. Cụ thể là thân ly chạm hoa với 11 trăn châu, 9 viên bảo thạch đỏ, 12 đá quý màu lam. Vành miệng ly khắc hoa văn với chữ triện “Kim âu vĩnh cố”, mặt sau ghi chữ “Càn Long niên chế”...

biết cách làm bia, rượu. Những người nô lệ Ai Cập khi bị bắt tập trung để xây kim tự tháp cho các Pha - ra - ông thì họ đã từng dùng bia làm món giải khát và có thể cũng là để giải tỏa tinh thần lẫn thể xác ! ...

Cho tới nay, phương Tây (các nước châu Âu, sau này là châu Mỹ...) vẫn là một thị trường có nền công nghiệp sản xuất rượu, bia và tiêu thụ rượu, bia mạnh hàng đầu thế giới. Champagne là vua trong các loại rượu vang sủi bọt, đã vượt biên giới Pháp, lan tràn khắp nơi trên thế giới và được sản xuất chủ yếu tại các nước trồng nho. Bên cạnh đó các loại rượu mạnh có nồng độ cao (tối thiểu từ 30 độ trở lên) chiếm phần lớn thị trường rượu. Những loại rượu Tây nổi tiếng gồm: Whisky cất từ lúa đại mạch đen và bắp được nhiều quốc gia sản xuất nhưng nổi tiếng nhất là của Mỹ, Anh, Canada; Vodka được chế biến tại Nga và khối Đông Âu cũ; Rum tại Tây Ban Nha, Đức, Italia; Cognac nổi tiếng nhất của Pháp; Brandy Anh Đào (Kirsch) của Pháp, Đức, Thụy Sĩ; Tequila và Pulque của Mexico; ngoài ra còn có những thứ rượu đặc sản như Saké của Nhật, Okelaha hay Oke ở Ha - wai v.v... Về bia, Đức là quốc gia sản xuất và tiêu thụ nhiều nhất thế giới. Lễ hội bia Oktoberfest nổi tiếng của Đức, có xuất xứ từ một lễ cưới của Hoàng gia Phổ năm 1810, đã được tổ chức định kỳ hằng năm tại Munich thu hút hàng triệu du khách quốc tế... Ngoài ra, ngày 23 tháng 4 mỗi năm được chọn là “Ngày Bia” của nước Đức với những luật lệ được ban hành từ năm 1516...

Đối với Việt Nam, thông qua các cổ thư như Lĩnh Nam chích quái, An Nam chí lược... người ta có thể biết việc uống rượu từng có mặt lâu đời ở nước ta từ trước công nguyên ít nhất hàng trăm năm. Các sử sách, địa chí qua các triều đại đều có ít nhiều đề cập đến việc nấu rượu, bán rượu và uống rượu trong dân gian hoặc trong cung đình, chủ yếu là rượu được cất bằng gạo nếp, gạo tẻ và nếp cẩm.² Rõ ràng cho đến nay trên khắp các vùng, miền nước ta hầu như địa phương nào cũng có nơi sản xuất rượu, trong đó có nhiều địa danh nổi tiếng như : Làng Vân (Bắc Ninh), Nguyên Xá (Thái Bình), Trương Xá (Hung Yên), Nga Mi (Hà Tây cũ), Quảng Xá (Thanh Hóa), Bắc Hà (Lào Cai), Kê Diên (Quảng Trị), Kim Long (Huế), Bàu Đá (Bình Định), Phụng Hiệp (Cần Thơ – Hậu Giang), Xuân Thạnh (Trà Vinh), Phú Lễ (Bến Tre), Gò Đen (Long An), Long Thành (Đồng Nai), Củ Chi (Sài Gòn – TP. Hồ Chí Minh)... Thực tế cho thấy, sản phẩm rượu ở các địa phương ngoài rượu trắng (nếp hoặc gạo), rượu màu (nếp cẩm), cơm rượu (rượu gài)... còn có rượu ngâm với thực vật (chuối hột, trái mỏ quạ...) hoặc với động vật (rượu rắn Tam Xà, Ngũ Xà, Thập Xà), với các vị thuốc Bắc (rượu thuốc) v.v... Ngoài ra, các dân tộc ít người đông đảo ở nước ta cũng có những nét đặc sắc trong việc chế biến rượu và tập quán uống rượu của họ. Từ rượu cần Tây Bắc của người Thái, Mông : rượu Lầu Xá tại Sơn La chế bằng nếp, trấu và men, uống say như bia; rượu Lầu Sơ Tại Lai Châu là loại rượu trắng nấu bằng khoai mì, theo phương pháp cất khô... cho tới rượu bắp Sán Lùng của người Mông ở Bắc Hà (Lào Cai) hoặc người Hà Nhì ở Hà Giang, rượu Lầu Vàng nấu bằng nếp và dùng chén để uống của người Nùng ở Mường Tè v.v... Các dân tộc vùng Tây Nguyên - Trường Sơn cũng có tập tục uống rượu cần bằng ché rất độc đáo. Mỗi chiếc ché quý được đánh giá theo lý lịch, tên tuổi và người ta mua bán, trao đổi để làm của gia bảo như những tài sản có giá trị cao (tính bằng nhiều thốt voi, cặp trâu) ...

² Nhất Thanh : *Rượu*, trong : *Văn hóa ẩm thực & Món ăn Việt Nam* (Xuân Huy sưu tầm và giới thiệu), Nxb Trẻ, Trang 295 – 301.

Bằng cái nhìn tổng quan cả hai chiều lịch đại và đồng đại, rõ ràng rượu là hiện tượng xã hội phát triển sâu rộng và mang tính phổ biến trong đời sống cộng đồng cả dân tộc lẫn nhân loại. Như vậy, chắc chắn rượu có những giá trị mang tính văn hóa và có tác dụng tích cực nhất định nào đó trong cuộc sống con người và xã hội. Theo các danh y Trung Quốc trước nay (Chung Dung, Tôn Văn Kỳ, Chu Quảng Ba...) trong các sách nói về những toa thuốc cổ truyền danh tiếng của Trung Hoa, rượu chữa được bách bệnh, nên chữ Y (thuốc) trong Hán tự có chữ Tửu (rượu) đứng trước. Rượu giúp hành huyết, khai uất. Chính Hải Thượng Lãn Ông, đại danh y của Việt Nam cũng đã viết: “Rượu có chất ôn dùng để tải thuốc, uống có điều độ sẽ thông khí huyết”³. Rượu không chỉ được dùng trong y học, công nghiệp mà còn trong các nghi thức tôn giáo, đặc biệt là trong giao tế xã hội... Thành ngữ “Vô tửu bất thành lễ” trở thành như một khẩu hiệu hành động để nói về việc cần thiết phải có rượu để tạo nên cái “thiên” (lễ) trong mọi nghi thức cưới, tang, giỗ, lễ hội và cả trong mọi quan hệ giao tiếp đời thường cá nhân và cộng đồng... Hơn nữa, rượu có thể chính là nguồn vui bất tận, gây cảm hứng cho văn nghệ sỹ, giúp họ sáng tác những tác phẩm bất hủ để đời, có thể kể như Lý Bạch, Đỗ Phủ, Bạch Cư Dị, Cao Bá Quát, Nguyễn Công Trứ, Nguyễn Khuyến... Đối với họ uống rượu là một nghệ thuật sống mà không phải ai cũng đạt được. Với năm cách uống rượu cơ bản: Độc ẩm, đối ẩm, cộng ẩm, quần ẩm và loạn ẩm... người ta có thể sống trong những cơ chế tâm lý và văn hóa giao tiếp khác nhau để đạt được trạng thái tinh thần khác nhau. Nếu văn hào Anh Fergus Hamilton Allen từng thốt lên rằng: “Whisky là mặt trời chiếu sáng tình bạn, là mặt trăng soi sáng tình yêu”, Lý Bạch từng ngâm ngợi: “Cổ lai thánh hiền giai tịch mịch, duy hữu ẩm giả lưu kỳ danh”⁴, thì Nguyễn Khuyến cũng đã từng nói: “Rượu ngon không có bạn hiền, không mua không phải không tiền không mua...” và Tản Đà Nguyễn Khắc Hiếu từng “xuất thần (tửu) thành thơ” rằng:

*Rượu thơ mình lại với mình
 Khi say quên cả cái hình phù du.
 Trăm năm thơ túi rượu vò,
 Ngàn năm thi sĩ tửu đồ là ai !...*

Qua thời gian sinh hoạt uống rượu đã dần trở thành một nét văn hóa của người Việt. Nét văn hóa này có thể thay đổi nhiều hay ít tùy thuộc vào điều kiện, hoàn cảnh của từng giai đoạn lịch sử, trên từng vùng miền nhưng nhìn chung tinh thần và bản chất của nó hình như vẫn giữ nguyên trên một số biểu hiện cụ thể nào đó. Nhà khoa học Trần Ngọc Thêm đã phân tích: “thói quen ngồi lại cùng nhau uống bia rượu của người Việt do đặc tính hài hòa, vừa phải, hài lòng trong mọi hoàn cảnh của nền văn hóa lúa nước nên người ta có thể uống bia rượu thường xuyên với tinh thần lạc quan bất kể nghèo hay giàu”. Và, do “đặc tính cộng đồng mạnh mẽ bắt nguồn từ xóm, ấp, làng xã gắn bó gần gũi mà người ta luôn tìm ra cái cớ để ngồi lại cùng nhau, nhằm mang lại niềm vui tạo ra mối gắn kết trong giao tiếp. Khi đã giao tiếp với nhau thì trở thành bạn bè và đã là bạn thì

³ Mường Giang, <http://vulep.blogspot.com/2014/01/tram-nam-bia-cung-mon-ngan-nam-bia-ruou.htm>.

⁴ Tạm dịch (nghĩa đen): Các bậc thánh hiền xưa nay ở trong cô quạnh, chỉ có việc uống rượu mới lưu được tuổi tên.

phải uống khi ngồi cùng nhau”⁵. Có thể đó là một trong những cách lý giải về cơ sở lịch sử - xã hội của vấn đề, tất nhiên là ở khía cạnh tích cực của nó ...

2. Thực trạng và giải pháp khắc phục tác hại, tệ nạn từ rượu, bia

Bên cạnh khía cạnh tích cực, hiển nhiên việc uống rượu xưa nay cũng có những tác hại rất rõ ràng ! Câu thành ngữ người ta hay nhắc tới “Trăm năm bia đá cũng mòn...Ngàn năm bia rượu vẫn còn say sưa” không chỉ là lời nói vui mà nó còn ám chỉ cả về mặt tiêu cực, tồn tại mang tính dai dẳng của việc uống rượu. Chẳng hạn, người ta nói rằng ngày xưa rượu tượng trưng cho quyền lực, do đó chỉ có vua chúa mới tha hồ thưởng thức các loại mỹ tửu và theo sử liệu, đó là nguyên do chính khiến cho các hoàng đế Trung Hoa cũng như các nước trên thế giới bị giám thọt⁶. Và, không phải ngẫu nhiên mà chính phủ Mỹ hoặc Liên Xô...trước đây từng phát động những chiến dịch mang tính quốc gia để chống lại việc dùng rượu, bia quá mức...Rõ ràng ở nước ta hiện nay, tác hại của rượu, bia không chỉ ảnh hưởng đến sức khỏe của một số người nào đó, tầng lớp nào đó mà nó thậm chí đã trở thành tệ nạn tràn lan trong cộng đồng và ảnh hưởng xấu trên nhiều mặt xã hội ! Đến nay việc uống rượu, bia không còn là sinh hoạt mang tính tập quán văn hóa nữa mà tốc độ tiêu thụ rượu, bia tăng vọt cùng với những tác hại của nó đã đến mức đáng báo động ! Tỷ lệ tiêu thụ bia trung bình của một người Việt trong vòng hơn 20 năm qua tăng 13 lần, từ 2,5 lít/năm tăng lên 32 lít/năm. Việt Nam vẫn luôn giữ vị trí hàng đầu về tiêu thụ bia ở khu vực Đông Nam Á, chiếm vị trí thứ 3 ở Châu Á và nằm trong danh sách 25 quốc gia uống bia nhiều nhất thế giới trong những năm qua. Theo số liệu thống kê của Tổ chức Nghiên cứu Thị trường Eurowatch thì năm 2013 Việt Nam đã tiêu thụ hết 3 tỉ lít bia, tương đương 3 tỉ đô la, mấy năm gần đây số liệu đó ngày càng tăng cao hơn nữa...Về rượu, cao điểm là những dịp lễ, tết, ước tính mỗi người Việt mỗi năm sử dụng bình quân 5 lít rượu tức lượng rượu tiêu thụ trong cả nước khoảng hơn nửa tỷ lít/năm...Chưa kể đến tình trạng rượu giả, rượu sản xuất trong nước không đảm bảo chất lượng, độc hại gây chết người, việc uống bia rượu quá mức dẫn đến tác hại không chỉ ảnh hưởng sức khỏe của người uống mà còn gây nên những hậu quả xấu trong đời sống xã hội như tình trạng gây tai nạn giao thông, gây rối trật tự công cộng, làm mất an ninh trật tự như xô xát, hành động quá khích gây án mạng, thậm chí tụ tập cổ vũ và đua xe trái phép, cướp tài sản, hiếp dâm...Một trong những tác hại điển hình và phổ biến nhất là việc say xỉn có thể gây ra tai nạn trong khi tham gia giao thông, thời gian qua 80% số vụ được xác định nguyên nhân rõ ràng là có liên quan đến sử dụng rượu, bia. Chẳng hạn những năm gần đây, chỉ trong vòng 7 ngày nghỉ Tết âm lịch, năm nào cũng có đến hàng trăm vụ tai nạn giao thông, gây ra cái chết cho hàng trăm người với nguyên nhân chủ yếu do say rượu bia khi đi xe máy ...

Với nỗ lực nhằm khắc phục tệ nạn uống rượu với những tác hại như trên, Đảng và Nhà nước Việt Nam đã nhiều lần ra chỉ đạo, từ 1985 đến nay đã có nhiều văn bản, chỉ thị, kế hoạch được nhắc đi nhắc lại từ trung ương đến các địa phương đối với việc hạn chế

⁵ Hoà Ái (phóng viên RFA) : *Tệ nạn bia rượu ở Việt Nam: giải quyết ra sao?*, Trao đổi với GS.Trần Ngọc Thêm, <https://www.google.com.vn/#q=101-te-nan-bia-ruou-o-viet-nam-giai-quyet-ra-sao>; Thứ ba, 04 - 02 - 2014, 21:00.

⁶ Mường Giang, <http://vulep.blogspot.com/2014/01/tram-nam-bia-cung-mon-ngan-nam-bia-ruou.htm>.

tiến tới khắc phục tệ nạn uống rượu, bia tràn lan. Thế nhưng nhìn chung vấn đề không những vẫn chưa đạt hiệu quả như mong muốn mà hình như ngược lại tình hình có vẻ ngày càng xấu hơn. Tại sao ?

Trước hết, bản chất sâu xa liên quan những nguyên nhân khó khăn của vấn đề ngoài lý do điều kiện kinh tế và môi trường xã hội (nếp sống công nghiệp - hiện đại trong quá trình đô thị hóa...), chúng ta phải nhấn mạnh đến đặc điểm sự đan xen lẫn lộn khó phân biệt giữa tính văn hóa và phi văn hóa trong hành vi uống rượu, bia cùng với các yếu tố tâm lý - tập quán cá nhân và cộng đồng (tính cách dân tộc) v.v... Như có ý kiến đã nêu: “do tính cộng đồng nên người ta muốn ai cũng giống ai, đặc biệt đã ngồi nhậu với nhau thì nảy sinh tình trạng ép nhau uống để say giống như mọi người. Bởi vì càng say thì càng thật, càng say thì càng vui, cho nên tình trạng cứ ép nhau uống và những người không uống được hay tư lượng kém cũng bị bắt phải uống theo. Điều này dẫn đến những hậu quả không tốt”⁷. Hậu quả rõ nhất trong thực tế đó là việc “ăn nhậu” tràn lan hiện nay không chỉ mang tính phong trào hay chỉ là sinh hoạt của cá nhân mà nó đã trở thành một thứ tật bệnh xã hội mang hình thức sinh hoạt tập thể và cộng đồng ! Tệ hơn là sự hình thành những “băng nhóm” (bạn nhậu) – một kiểu “thích nghi mới” (mang tính tiêu cực) với kinh tế thị trường theo kiểu giao dịch, thực hiện ký kết hợp đồng làm ăn ngay trên bàn rượu hoặc bị chi phối bởi bàn rượu, một hình thức “mua bán” (kinh doanh) băng “ăn nhậu”, thậm chí “bán” cả sức khỏe của bản thân ngay cả khi đã bị bệnh thật !...

Tất nhiên, bản chất vấn đề như đã phân tích có liên quan nhiều nguyên nhân khác nữa bởi bản thân vấn đề tệ nạn rượu, bia vốn đã thành “tật bệnh trầm kha” cho nên những giải pháp tư tưởng đơn thuần không thể đủ sức đem lại hiệu quả vững chắc mà còn cần phải có những giải pháp toàn diện và đồng bộ hơn : “Bởi vì đua nhau uống trở thành tiêu chuẩn bất thành văn : phải vui, đã vui thì phải uống, uống được như thế thì mới đạt được chuẩn giao tiếp nhất định. Những người không uống cũng bị kéo theo. Cho nên vấn đề giáo dục chỉ là phụ thôi. Cái chính là phải có những quy định luật pháp nhất định để hạn chế như thế nào đó. Hạn chế từ người sản xuất trở đi cho đến đánh vào kinh tế như thuế và giá bia phải cao v.v. Bấy giờ do chế tài như vậy, do giá cả như vậy thì người ta sẽ nghiêng sang không uống nữa. Như thế số người không uống càng đông lên thì mới tạo thành một xu hướng xã hội. Không phải cứ tuyên truyền là được”⁸. Qua thực tế cho thấy, đây là định hướng giải pháp quan trọng đối với việc góp phần khắc phục mặt tiêu cực của hoạt động sản xuất, tiêu thụ rượu, bia như hiện nay. Ngay từ Hội nghị toàn quốc tổng kết về an toàn giao thông năm 2013 và triển khai công tác năm 2014, Phó Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc đã chỉ thị : “Cả nước cần phát động việc không uống rượu, bia buổi trưa và trong giờ làm việc...”. Sự thật đây là sự tiếp tục khẳng định ở tầm quốc gia về chủ trương đã được nhiều cấp ủy, chính quyền ở một số địa phương trong cả nước chủ động triển khai trước đó. Cho đến nay những nỗ lực chung như vậy đã có một số hiệu quả bước đầu rất đáng khích lệ nhưng trên tổng thể nó vẫn là vấn đề còn nhiều tồn tại dai dẳng ...

---

⁷ và ⁸ Hoà Ái (phóng viên RFA) : *Tệ nạn bia rượu ở Việt Nam: giải quyết ra sao?* Tài liệu đã dẫn.

Tất cả những giải pháp nêu trên đều có ý nghĩa tác dụng tích cực nhất định đối với việc giải quyết vấn đề “tệ nạn uống bia rượu” ở nước ta, nhưng quyết định cuối cùng hình như vẫn còn cần phải tiếp tục có những giải pháp triệt để hơn nữa. Qua thực tế cho thấy, việc đấu tranh với mặt tác hại của rượu, bia để xây dựng nếp văn hóa uống rượu, bia thực chất chính là một bộ phận của vấn đề xây dựng lối sống, nếp sống văn hóa, do đó nhất thiết phải tuân thủ và thực hiện theo nguyên lý: *Người ta hành động (theo định hướng văn hóa hay không) không phải chỉ bằng ý thức lý trí (khả năng phân biệt đúng sai phải trái...) mà còn bằng ý thức tình cảm (những cảm xúc, rung động cảm tính...), thậm chí là ý thức tâm linh (những cái thiêng trong đời sống tinh thần...).* Hơn nữa, quyết định của hành động ấy còn là / quan trọng hơn là do những thói quen từ những hành vi (có ý thức hay không có ý thức) được lặp đi lặp lại dần trở thành quán tính (tập quán, tục lệ...) của cá nhân và cộng đồng... Điều đó có nghĩa rằng bên cạnh các giải pháp tiếp tục giáo dục phát huy ý thức điều chỉnh thói quen sử dụng rượu, bia để kiềm chế việc lạm dụng bia, rượu thì rất cần có những giải pháp kiên trì xây dựng nếp tập quán mới đối với việc uống rượu, bia theo định hướng văn hóa. Với mục tiêu như vậy, sự vào cuộc đồng bộ, quyết liệt từ các cấp, các ngành chức năng để xây dựng những cơ chế và hệ thống thiết chế quản lý vững chắc, nhất quán và có hiệu quả đối với vấn đề vẫn là việc có ý nghĩa quyết định...

Vẫn là một sản phẩm xã hội đặc biệt vừa có ý nghĩa văn hóa nhưng vừa có thể mang nhân tố phi văn hóa, rượu bia và hoạt động uống rượu bia trở thành một bộ phận “nhạy cảm” trong đời sống văn hóa dân tộc, một “thước đo” trình độ văn hóa của con người và cộng đồng. Đấu tranh khắc phục những mặt tiêu cực, hạn chế của rượu bia, giữ gìn và phát huy những khía cạnh tích cực, tốt đẹp của văn hóa rượu bia chính là góp phần thiết thực xây dựng đời sống văn hóa con người và cộng đồng. Trước những biểu hiện phức tạp của tệ nạn lạm dụng rượu bia như hiện nay, việc tìm ra giải pháp hữu hiệu đối với vấn đề là việc có ý nghĩa bức xúc và không đơn giản. Đối tượng, mục tiêu vẫn là quá trình xây dựng nếp hành vi - thói quen uống rượu bia có ý thức mang tính bền vững theo định hướng văn hóa nhưng chủ thể của quá trình đó bên cạnh sự tự giác của con người (cá nhân và cộng đồng) thì quyết định vẫn là vai trò của cơ chế quản lý, tác động thường trực của các cơ quan chức năng Đảng và Nhà nước, đoàn thể xã hội, trong đó vai trò của các thiết chế xã hội từ trong gia đình, nhà trường, cơ quan, xí nghiệp... cho đến các hoạt động của các lực lượng chức năng (công an, văn hóa...) là rất quan trọng.

H.Q.T

TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH

1. Hoà Ái (phóng viên RFA) : *Tệ nạn bia rượu ở Việt Nam: giải quyết ra sao?* <https://www.google.com.vn/#q=101-te-nan-bia-ruou-o-viet-nam-giai-quyet-ra-sao.htm> Thứ ba, 04 - 02 - 2014, 21:00.
2. Hoàng Thị Như Huy (2000), *Món ngon ba miền - Hương vị xứ Huế*, Nxb Phụ Nữ, Hà Nội.

3. Mùng Giang : *Trăm năm bia đá cũng mòn...Ngàn năm bia rượu vẫn còn say sưa*, <http://vulep.blogspot.com/2014/01/tram-nam-bia-cung-mon-ngan-nam-bia-ruou.html>.
4. Xuân Huy (sưu tầm & giới thiệu) (2000), *Văn hóa ẩm thực & Món ăn Việt Nam*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
5. Vũ Bằng (1994), *Miếng ngon Hà Nội*, Nxb Văn học, Hà Nội.
6. Vũ Bằng (1994), *Món lạ miền Nam*, Nxb Văn học, Hà Nội.